

การส่งเสริมอาชีพกลุ่มผ้าทอมือบ้านทุ่งนาเมืองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงการส่งเสริมอาชีพกลุ่มผ้าทอมือบ้านทุ่งนาเมืองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

Career Promotion of Hand-woven Fabric of Ban Tung Na Muang, Based on the Sufficiency Economy Philosophy: A Case Study of Naphoklang Sub-district Administrative Organization, Khong Chiam District, Ubon Ratchathani Province

จีระนัน ญนุสร^{*1} และ สุรีย์ ธรรมิกบวร^{**2}

¹สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น 40002

² สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี 34190

E-mail: j_eeranun8319@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาอุปสรรคและศึกษาแนวทางการส่งเสริมอาชีพกลุ่มผ้าทอมือบ้านทุ่งนาเมือง ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก จากกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 20 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารและสมาชิกกลุ่มผ้าทอมือบ้านทุ่งนาเมืองแล้ววิเคราะห์เชิงพรรณนาเพื่อสรุปประเด็นสำคัญตามวัตถุประสงค์

ผลการศึกษา พบว่าสภาพปัญหาอุปสรรคการส่งเสริมอาชีพกลุ่มผ้าทอมือบ้านทุ่งนาเมือง ประกอบด้วย 1. ด้านความพอประมาณ ขาดงบประมาณ ต้นทุนการผลิตสูง ขาดแคลนวัตถุดิบภูมิปัญญาท้องถิ่นถูกถ่ายทอดมาจากปู่ ย่า ตา ยาย จากรุ่นสู่รุ่น 2. ด้านภูมิคุ้มกัน องค์ความรู้ด้านการจัดการกลุ่มยังไม่มี ความเข้มแข็ง ด้านส่งเสริมและสนับสนุนด้านวิชาการ มีการแสวงหาองค์ความรู้จากผู้รู้หรือปราชญ์ชาวบ้าน ด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ จำหน่ายสินค้า ณ ที่ทำการกลุ่ม 3. ด้านภูมิคุ้มกัน ด้านการบริหารงบประมาณ มีการบูรณาการการทำงานกับหลายหน่วยงาน ด้านการใช้ทรัพยากรขาดแคลนวัตถุดิบ ด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นจากผู้รู้หรือปราชญ์ชาวบ้าน

แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมอาชีพกลุ่มผ้าทอมือบ้านทุ่งนาเมืองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ ส่งเสริมการตลาดต้นทุนการผลิตลง มีการเพิ่มปัจจัยการผลิตและควรมีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นจากผู้รู้หรือปราชญ์ชาวบ้านอย่างต่อเนื่อง ควรมีการจัดโครงสร้างกลุ่มอย่างมีระบบ สนับสนุนให้มีการจัดเป็นชุดความรู้เกี่ยวกับการทอผ้าและควรเพิ่มช่องทางการจำหน่ายให้หลากหลาย มีการบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานอื่นๆ ส่งเสริมให้ชุมชนผลิตปัจจัยการผลิตในท้องถิ่นให้มากขึ้นประกอบกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสรรค์สร้างการผลิตผ้าทอมือให้กลายเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นสืบไป

คำสำคัญ: การส่งเสริมอาชีพ ผ้าทอมือ ปัจจัยการผลิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น เอกลักษณ์

Abstract

The independent study aims to investigate the following issues: (1) the problems of career promotion of hand woven fabric of Ban Tung Na Muang, based on the sufficiency economy philosophy, (2) guidelines to promote the hand woven fabrics of Ban Tung Na Muang, based on The Sufficiency Economy Philosophy, as a case study of Naphoklang sub-district Administrative Organization, Khong Chiam district, Ubon Ratchathani Province. The data were collected by in-depth interviews. The target group of 20 people including the executive council and members of the hand woven fabrics of Ban Tung Na Muang, were employed. Content analysis was applied in the data analysis.

The results showed that the hindrances of the career promotion of the hand-woven fabrics of Ban Tung Na Muang, included (1) for the modesty aspect, there was a lack of sufficient funds, high expenses of production, a lack of raw materials, a local wisdom transferred from ancestors. (2) for the protection aspect, it reflected the weak knowledge management in group, and there was an effort to seek the knowledge concerning marketing and public relations from a local scholar to support the academic management aspect; (3) for the immunity aspect, the budget management were run together with many organizations, for the resources applying, there was a lack of raw materials; for the local wisdom implementation, there was a local wisdom transfer from the local scholars to young generations.

Referring to the development guidelines for career promotion of the hand-woven fabrics of Ban Tung Na Muang, based on the sufficiency economy philosophy, it was found that there should be the sufficiency of the budget allocation in term of supporting the product cost reduction. Moreover there should be the aim to increase the amount of production and to enhance the ongoing-wisdom transfer from ancestors to young generations. There should also be a systematic organizational chart and advocate the teaching management concerning the weaving. For the place to sell products, it should be providing customers with a variety of choice, and it is significant to work with other networking organizations. Importantly, there should be a support in producing more materials and creatively applying the long-running wisdom to the unique-production process.

Keywords: Promoting Career Hand Woven Fabric, Inputs, Local Wisdom, Identity

บทนำ

จากการที่ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การทำให้ชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดี มีรายได้ที่สามารถเลี้ยงชีพได้โดยอาศัยศักยภาพและในท้องถิ่นรวมกลุ่มกันจัดตั้งกลุ่มอาชีพด้านต่างๆ เพื่อช่วยให้เกิดการจ้างงาน ลดปัญหาการว่างงาน การเคลื่อนย้ายและอพยพของแรงงาน และนำวัสดุในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ การรวมกลุ่มกันทำให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาคนในด้านต่างๆ ซึ่งถือเป็นการลดปัญหาสังคมได้อีกทางหนึ่ง อย่างไรก็ตามในการส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพ

ในชุมชน ต้องอยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้การรวมกลุ่มของชุมชนเพื่อการผลิตสินค้าออกมาจำหน่าย ต้องปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้ง ต้องมีการบริหารจัดการกลุ่มที่มีประสิทธิภาพและเข้มแข็ง จึงจะสามารถแข่งขันและนำพากลุ่มให้อยู่รอดต่อไป

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาด้านการส่งเสริมอาชีพผ้าทอมือบ้านทุ่งนาเมือง ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์กลาง อย่างมีระบบและถูกวิธี หาก

ไม่ศึกษาในเรื่องนี้ก็จะทำให้ขาดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ไม่มีการสร้างความแตกต่างในตัวผลิตภัณฑ์ และสินค้าทดแทนที่มีราคาถูกลงกว่า และผลของการศึกษาทำให้มีการเสริมสร้างศักยภาพการส่งเสริมอาชีพผ้าทอมือบ้านทุ่งนาเมือง ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งผลต่อชุมชนโดยรวม เช่นสร้างความเข้มแข็งของชุมชน สร้างอาชีพสร้างรายได้ ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของชุมชนภายในพื้นที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ในการพัฒนาประเทศ นั้นควรที่จะสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจพื้นฐานก่อน นั่นคือ ทำให้ประชาชนในชนบทส่วนใหญ่พอมีพอกินก่อน เป็นแนวทางการพัฒนาที่เน้นการกระจายรายได้ เพื่อสร้างพื้นฐานและความมั่นคงทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ก่อนเน้นการพัฒนาในระดับสูงขึ้นไป หมายถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (The Sufficiency Economy Philosophy) เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานและพระราชดำริเพื่อชี้แนะแนวทางดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย มาตั้งแต่ พ.ศ. 2517 ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และภายหลังทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา (เศรษฐกิจพอเพียง 2557)

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเอง ของทางสายกลาง ความพอมีพอกิน พอมีพอใช้ การรู้จักความพอประมาณ มีเหตุมีผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี และตั้งตนอยู่ในความไม่ประมาท โดยตระหนักถึงการพัฒนาตามลำดับขั้นตอนที่ถูกต้องตามหลักวิชาการตลอดจนมีคุณธรรมเป็นกรอบในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆระดับ ตั้งแต่ครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ

การทอผ้าพื้นเมืองเป็นทางเลือกอาชีพที่สร้างรายได้ให้กับผู้ทออีกอาชีพหนึ่ง รวมทั้งเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนและสิ่งแวดล้อม ในปัจจุบันการทอผ้าพื้นบ้านเป็นการทอในเชิงธุรกิจมากขึ้นการใช้ประโยชน์จากพืชในการนำมาย้อมสีฝ้ายบ่งบอกถึงภูมิปัญญาอันหลากหลายของชุมชนบ้านทุ่งนาเมือง หมู่ 6 ตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขง

เจียม จังหวัดอุบลราชธานี ที่ต้องอาศัยพึ่งพาป่าอย่างใกล้ชิด นับตั้งแต่เกิดจนตาย แสดงถึงภูมิปัญญาอันชาญฉลาดที่สามารถเรียนรู้ธรรมชาติอย่างเข้าใจในระบบเชิงนิเวศน์ธรรมชาติ อีกทั้งยังสามารถจัดการทรัพยากรเหล่านี้ให้เกิดความสมดุลได้อย่างสอดคล้อง พืชที่ใช้นำมาย้อมสีธรรมชาติเหมาะสมกับการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายของชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคการส่งเสริมอาชีพผ้าทอมือบ้านทุ่งนาเมือง ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมอาชีพกลุ่มผ้าทอมือบ้านทุ่งนาเมือง ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์กลาง จำนวน 4 คน สมาชิกกลุ่มผ้าทอมือบ้านทุ่งนาเมือง จำนวน 16 คน รวมทั้งหมด 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองโดยความเห็นชอบและคำแนะนำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา โดยการสัมภาษณ์เป็นคำถามปลายเปิดสอบถามความคิดเห็นของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์กลาง กับสมาชิกกลุ่มผ้าทอมือบ้านทุ่งนาเมือง เกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพกลุ่มผ้าทอมือบ้านทุ่งนาเมือง ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัญหาอุปสรรคการส่งเสริมอาชีพกลุ่มผ้าทอมือบ้านทุ่งนาเมือง ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ส่วนที่ 3 สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมอาชีพกลุ่มผ้าทอมือบ้านทุ่งนาเมืองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภोजังหวัดอุบลราชธานี

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

สภาพปัญหาอุปสรรคการส่งเสริมอาชีพกลุ่มผ้าทอมือบ้านทุ่งนาเมือง ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์กลาง ประกอบด้วย

1. ด้านความพอประมาณ

1.1 ด้านงบประมาณ ขาดงบประมาณสนับสนุนการส่งเสริมอาชีพหรือมีจำนวนน้อยเกินไป ต้นทุนการผลิตผ้าทอมือมีราคาสูง

1.2 ด้านการใช้ทรัพยากร กลุ่มขาดแคลนวัตถุดิบที่สำคัญในการผลิต ต้องจัดหาวัตถุดิบจากแหล่งอื่นซึ่งมีราคาแพงกว่าเดิมมาจำหน่ายให้สมาชิกซึ่งทำให้ต้นทุนในการผลิตมีราคาสูงขึ้น

1.3 ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มได้อาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ถูกถ่ายทอดมาจากปู่ ย่า ตา ยาย จากรุ่นสู่รุ่นในการทอผ้าด้วยมือผสมผสานกับภูมิปัญญาอันหลากหลายในการย้อมสีฝ้ายจากธรรมชาติที่ต้องอาศัยพืชพาป่า

2. ด้านภูมิคุ้มกัน

2.1 องค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการ ระบบกลุ่มยังไม่มี ความเข้มแข็ง เพราะมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างคณะกรรมการของกลุ่มบ่อย ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาการทำงานหยุดชะงักหรือไม่ต่อเนื่อง ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักในการทำงาน ส่งผลให้การบังคับใช้ข้อบังคับของกลุ่มเกิดขึ้นอย่างไม่จริงจัง การปฏิบัติงานขาดแนวทางหลักเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐาน

2.2 องค์ความรู้ด้านส่งเสริมและสนับสนุนด้านวิชาการ กลุ่มมีกระบวนการเสาะแสวงหาองค์ความรู้เกี่ยวกับการทอผ้า การย้อมสีธรรมชาติจากคนในชุมชน มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆ จากผู้รู้หรือปราชญ์ชาวบ้านสู่สมาชิกของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการถ่ายทอดไปใช้ในการดำเนินงานของกลุ่มอย่างได้ผลและมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับสมาชิกด้วยกัน

2.3 องค์ความรู้ด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ กลุ่มได้มีการจำหน่ายสินค้าให้กับชุมชน การจำหน่ายในที่ทำการของกลุ่มอาชีพ การจำหน่ายโดยการออกร้านที่ทางหน่วยงานราชการจัด เช่น การจัดจำหน่ายตามงาน OTOP ต่างๆ การจัดจำหน่ายที่เมืองทองธานี เป็นต้น ซึ่งทำให้ทางกลุ่มมีภาระค่าใช้จ่ายในการนำสินค้าไปจำหน่ายมีราคาต้นทุนสูงกว่าปกติ

3. ด้านภูมิคุ้มกัน

3.1 ด้านการบริหารงบประมาณ กลุ่มได้มีการบูรณาการการทำงานร่วมกันจากหลายหน่วยงานหลายองค์กรไม่ว่าจะเป็นผู้นำท้องถิ่นและองค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์กลางได้ร่วมกันบูรณาการด้านบุคลากรด้านงบประมาณ ส่วนการบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานสนับสนุนภายนอกอื่น เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภोजังหวัด

3.2 ด้านการใช้ทรัพยากร กลุ่มประสบปัญหาขาดแคลนวัตถุดิบที่สำคัญของการผลิตคือ ฝ้าย เนื่องจากชาวบ้านไม่นิยมปลูกฝ้ายเหมือนในอดีต อีกทั้งเปลือกไม้ที่นำมาย้อมสีผ้าขาดแคลนและหายากทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น เพราะทางกลุ่มต้องจัดซื้อวัตถุดิบจากแหล่งอื่น

3.3 ด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นยังมีความสำคัญมากสำหรับกลุ่มผ้าทอมือบ้านทุ่งนาเมือง เช่น การทอผ้า การออกแบบลายผ้า การย้อมสีจากธรรมชาติ เป็นต้น จากผู้รู้หรือปราชญ์ชาวบ้านสู่สมาชิกของกลุ่ม สมาชิกของกลุ่มสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการถ่ายทอดไปใช้ในการดำเนินงานของกลุ่มอย่างได้ผล

แนวทางการพัฒนาอาชีพผ้าทอมือบ้านทุ่งนาเมืองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง องค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภोजังหวัดอุบลราชธานี

1. ด้านความพอประมาณ

1.1 ด้านงบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์กลางควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนด้าน

ส่งเสริมอาชีพอย่างเพียงพอ ควรส่งเสริมให้กลุ่มมีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณ การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของกลุ่มให้เป็นระบบ โปร่งใสตรวจสอบได้ ส่งเสริมกิจกรรมการตลาดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนที่ไม่จำเป็น และลดต้นทุนการผลิตลงเพื่อเพิ่มรายได้ให้มากขึ้น

1.2 ด้านการใช้ทรัพยากร ควรส่งเสริมให้มีการเพิ่มปัจจัยการผลิตในท้องถิ่นเช่น ส่งเสริมชาวบ้านหรือชุมชนปลูกฝ้าย ปัจจุบันการปลูกฝ้ายในชุมชนท้องถิ่นมีน้อยลงกลุ่มต้องจัดหาวัตถุดิบจากแหล่งอื่นซึ่งมีราคาแพงกว่าเดิมมาจำหน่ายให้สมาชิกทำให้ต้นทุนในการผลิตมีราคาสูงขึ้น รองลงมาคือการย้อมสีฝ้ายที่สามารถนำพืชหรือใบไม้ เปลือกไม้บางชนิด (ใบหรือเปลือกที่เอาออกจากต้นแล้วสามารถงอกขึ้นมาใหม่ได้) ซึ่งเป็นการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติที่คุ้มค่าและเป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย

1.3 ด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ควรส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากผู้รู้หรือปราชญ์ชาวบ้าน จัดกิจกรรมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การส่งเสริมให้ชาวบ้านย้อมสีฝ้ายจากวัสดุจากธรรมชาติ เปลือกไม้ ใบไม้ คราม การออกแบบลายผ้าที่ผสมผสานความเป็นท้องถิ่นสร้างเอกลักษณ์ของชุมชนโดยเฉพาะ เช่น การนำจุดขายในท้องถิ่นมาสร้างลวดลายบนผืนผ้าให้มีความเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น ยกตัวอย่าง การออกแบบลายผ้าเป็นลายน้ำตกแสงจันทร์ ลายเถาวัลย์ยักษ์ ผาชนะไต่ เป็นต้น ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศและตั้งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์กลาง

2. ด้านภูมิคุ้มกัน

2.1 องค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการ ควรมีการจัดโครงสร้างกลุ่มอย่างมีระบบ กำหนดอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน ควรมีการจัดฝึกอบรมเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ควรมีการจัดประชุมเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน ควรมีการบริหารจัดการภายในกลุ่มด้วยความโปร่งใสและเป็นธรรม ควรปรับปรุงระเบียบข้อบังคับให้เป็นปัจจุบัน มีการเชิญชวนสมาชิกรุ่นใหม่เข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่ม โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งในกลุ่มเด็กและเยาวชนซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนากลุ่มอาชีพให้ยั่งยืนในอนาคต

2.2 องค์ความรู้ด้านส่งเสริมและสนับสนุนด้านวิชาการ ควรมีการจัดการองค์ความรู้เป็นชุดความรู้เกี่ยวกับการทอผ้าเพื่อการถ่ายทอดความรู้และข้อมูลการทอผ้าให้กับสมาชิกในกลุ่มได้ศึกษา สมาชิกควรนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานกิจกรรมของกลุ่ม และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติอย่างได้ผล ควรสนับสนุนให้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆ จากผู้รู้หรือปราชญ์ชาวบ้านสู่สมาชิกของกลุ่ม ส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ในระหว่างการปฏิบัติงานและที่สำคัญควรมีการถ่ายทอดองค์ความรู้และภูมิปัญญาเหล่านี้สู่เยาวชนและคนรุ่นหลังในพื้นที่ได้ทราบถึงความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นสืบไป

2.3 องค์ความรู้ด้านการตลาด และ ประชาสัมพันธ์ องค์ความรู้ด้านการตลาด ควรเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายอย่างหลากหลายช่องทางไม่ว่าจะเป็นช่องทางการจำหน่าย ณ จุดจำหน่ายสินค้าของกลุ่ม มีการนำสินค้าไปจำหน่าย ณ งานแสดงสินค้าต่างๆ ที่ทางราชการและทางเอกชนจัดขึ้น การฝากขายที่ซุ่มสินค้าตามจุดต่างๆ เช่น ร้านค้าชุมชน ศูนย์แสดงสินค้า OTOP เป็นต้น

3. ด้านภูมิคุ้มกัน

3.1 ด้านการบริหารงบประมาณ ควรมีการบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยอื่นๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มอาชีพ ทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร ฯลฯ การบูรณาการการทำงานควรให้ความสำคัญกับหน่วยงานในพื้นที่ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งกลุ่มนี้จะมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่างๆ ของพื้นที่เป็นอย่างดีและจะสามารถส่งเสริมให้กลุ่มประสบผลสำเร็จได้

3.2 ด้านการใช้ทรัพยากร ควรมีการส่งเสริมให้มีการใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นเป็นหลัก เพื่อลดต้นทุนในการผลิตผ้าทอมือโดยการส่งเสริมให้มีการปลูกฝ้ายเพื่อทำเส้นฝ้ายในการทอผ้า การใช้สีจากธรรมชาติ เช่นการย้อมสีจากเปลือกไม้ ใบไม้บางชนิด เป็นต้น

3.3 ด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ควรมีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นจากผู้รู้หรือปราชญ์ชาวบ้านสู่สมาชิกของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง เช่น การทอผ้า การออกแบบลายผ้า การย้อมสีธรรมชาติ เป็นต้น เพื่อสมาชิกของกลุ่มสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการถ่ายทอดไปใช้ในการดำเนินงานของกลุ่มอย่างได้ผลและมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับสมาชิกด้วยกัน การถ่ายทอดองค์ความรู้และภูมิปัญญาเหล่านี้ได้ถูกถ่ายทอดสู่เยาวชนในชุมชนซึ่งเป็นสิ่งยืนยันว่าองค์ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผ้าทอมือจะไม่หายไปจากชุมชนโดยให้มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่นเป็นสำคัญ

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมอาชีพกลุ่มผ้าทอมือบ้านทุ่งนาเมือง ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านความพอประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์กลางควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนด้านอาชีพให้เพียงพอ ส่งเสริมการลดค่าใช้จ่ายในการผลิตผ้าทอมือลง เช่น รมรงค์การลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนที่ไม่จำเป็น ส่งเสริมให้ชาวบ้านปลูกฝ้ายซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยด้านการผลิตที่สำคัญ ให้เพียงพอต่อความต้องการของตนเหลือใช้จำหน่ายให้กลุ่มต่อไป ซึ่งชาวบ้านจะทอผ้าในช่วงหลังฤดูการเก็บเกี่ยวแล้วเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และเป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่าและประหยัดทำให้สามารถลดต้นทุนในการทอผ้าได้ การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกลุ่มให้เกิดความเชื่อมโยงกัน เกิดสังคมที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นหลักการพึ่งพาอาศัยกันทำให้เกิดความพอประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพพรรณ พานู และคณะ (2556) การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของสมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมในจังหวัดสุรินทร์ ผลการศึกษาพบว่า การใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตคือ หลักความพอประมาณ ลงทุนในการทอผ้าตามฐานะของตัวจักพอเพียงในสิ่งที่ตนเองมีรู้จักแบ่งปันให้กับผู้อื่นไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น ประหยัด อดออม ดำเนินชีวิตเรียบง่าย หลักเหตุผล ยอมรับ

ความคิดเห็นของผู้อื่น ถ้อยทีถ้อยอาศัย ลดภาระค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างรู้คุณค่า หลักภูมิคุ้มกัน สร้างสรรค์สิ่งไร้ค่าให้เกิดประโยชน์ใช้อย่างรู้คุณค่าและคุ้มค่า สร้างความรักความผูกพันช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพื่ออาหารต่อกัน ยึดหลักทางสายกลาง มีความขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน อดกลั้น มีสติ ดำเนินชีวิตอย่างมีสมดุลและยั่งยืน

2. ด้านภูมิคุ้มกัน ควรมีการจัดโครงสร้างกลุ่มอย่างมีระบบ มีการจัดฝึกอบรมเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ การจัดประชุมเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทำงานปรับปรุงระเบียบข้อบังคับให้เป็นปัจจุบัน ควรสนับสนุนให้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆ จากผู้รู้หรือปราชญ์ชาวบ้านสู่สมาชิกของกลุ่ม ส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ในระหว่างการปฏิบัติงานและที่สำคัญควรมีการถ่ายทอดองค์ความรู้และภูมิปัญญาเหล่านี้สู่เยาวชนและคนรุ่นหลังในพื้นที่ได้ทราบถึงความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ควรเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายอย่างหลากหลายช่องทางไม่ว่าจะเป็นช่องทางการจำหน่าย ณ จุดจำหน่ายสินค้าของกลุ่ม การจัดตั้งศูนย์แสดงสินค้า OTOP ประจำตำบล มีการนำสินค้าไปจำหน่าย ณ งานแสดงสินค้าต่างๆ ที่ทางราชการและทางเอกชนจัดขึ้น การจำหน่ายผ่านตัวแทนและสมาชิกของกลุ่มอีกทั้งควรมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดจำหน่ายสินค้าของกลุ่มสำหรับทำหน้าที่จัดจำหน่ายสินค้าโดยเฉพาะ

3. ด้านภูมิทัศน์ ควรมีการบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานอื่นๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มอาชีพ องค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์กลางควรเป็นหน่วยงานหลักในการบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานสนับสนุนอื่นๆ ภายนอก ให้ชุมชนผลิตปัจจัยการผลิตในท้องถิ่นให้มากขึ้น เพื่อลดต้นทุนการทอผ้าลง เช่น ส่งเสริมให้มีการปลูกฝ้ายเพื่อทำเส้นฝ้ายในการทอผ้า การใช้สีจากธรรมชาติ จากเปลือกไม้ ใบไม้บางชนิด เป็นต้น ควรมีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่างๆ เช่น การทอผ้า การออกแบบลายผ้า การย้อมสีจากธรรมชาติ ฯลฯ จากผู้รู้หรือปราชญ์ชาวบ้านสู่สมาชิกของกลุ่มอย่าง

ต่อเนื่องสมาชิกมีความรู้มีทักษะในการผลิตผ้าทอมือ การถ่ายทอดองค์ความรู้และภูมิปัญญาเหล่านี้ได้ถูกถ่ายทอดสู่เยาวชนในชุมชนซึ่งเป็นสิ่งยืนยันว่าองค์ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผ้าทอมือจะมีการสืบทอด การใช้ภูมิปัญญาในการสรรค์สร้างการผลิตผ้าทอมือให้กลายเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และสามารถสร้างเป็นรายได้ให้กับบุคคลครอบครัว ชุมชนจนถึงระดับรัฐได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

1. องค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์กลาง ควรมีการจัดสรรงบประมาณส่งเสริมสนับสนุนด้านการส่งเสริมอาชีพให้เพียงพอ

2. องค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์กลาง ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม การกำหนดโครงสร้างกลุ่มให้เป็นรูปธรรม และชัดเจน และควรมีการแต่งตั้งบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มอย่างเป็นรูปธรรม

3. องค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์กลาง ควรมีการส่งเสริมให้มีการน้อมนำแนวทางตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพต่างๆ เพื่อให้เกิดความพอประมาณการใช้หลักพอประมาณในการดำเนินงาน คือการใช้จ่ายงบประมาณให้เกิดความคุ้มค่า งบประมาณที่จัดสรรในการส่งเสริมอาชีพดำเนินงานภายใต้ความพอเพียงควบคู่กับการมีคุณธรรม จริยธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ เป็นสังคมที่พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การดำเนินงานอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้อยู่สืบไปสู่รุ่นลูกหลานนำมาซึ่งความเข้มแข็งของชุมชนและเกิดประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาประเด็นปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการส่งเสริมอาชีพผ้าทอมือ เช่น ปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางการตลาด ช่องทางการจำหน่าย ปัจจัยด้านลูกค้า ด้านสภาพสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอันเนื่องจากการกระทำของมนุษย์และธรรมชาติ เป็นต้น

2. ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมอาชีพในท้องถิ่นในระดับภาพรวมของตำบลที่มีฐานข้อมูลการประกอบอาชีพใกล้เคียงกัน และศึกษาในระดับภาพรวมของอำเภอ และระดับจังหวัด เพื่อข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยจะนำมาเป็นฐานข้อมูลในการส่งเสริมอาชีพท้องถิ่นในระดับประเทศต่อไปได้

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรีย ธรรมิกบวร อาจารย์ที่ปรึกษาอิสระ อาจารย์ผู้สอนคณะผู้บริหารทุกท่าน สมาชิกกลุ่มทอมือบ้านทุ่งนาเมือง ในเขตตำบลนาโพธิ์กลาง ที่ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือในการจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระบรรลุตามวัตถุประสงค์

เอกสารอ้างอิง

เศรษฐกิจพอเพียง. (ออนไลน์) 2557. (อ้างเมื่อ 4 กันยายน 2557). จาก <http://narak-jung.blogspot.com/> สุภาพรรณ พายุ ธงชัย พายุ และ รุ่งทิพย์ เกษตรสิงห์.

การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของสมาชิกกลุ่มผ้าไหมในจังหวัดสุรินทร์. วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์.คณะ มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (ออนไลน์) 2557 (อ้างเมื่อ 28 สิงหาคม 2557)

จาก <http://www.tcithaijo.org/index.php/HUSO/article/view/6182>